

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกปัจจุบันได้ก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์อย่างรวดเร็วประชากรในประเทศต่าง ๆ สามารถรับข้อมูลข่าวสาร ความบันเทิงจากทั่วทุกมุมโลกได้สะดวก และรวดเร็ว ผ่านระบบต่าง ๆ เช่น ดาวเทียม เคเบิลใยแก้ว อินเทอร์เน็ต เป็นต้น การเข้ามาของกระแสโลกาภิวัตน์มีผลต่อวิถีชีวิตและการสื่อสารของหมอช้างในหมู่บ้านช้าง วัฒนธรรมการเลี้ยงช้าง และความเป็นอยู่ของหมอช้างชาวกูยและช้างในหมู่บ้านช้างจังหวัดสุรินทร์เปลี่ยนไป ช้างสุรินทร์เปลี่ยนบทบาทใหม่เป็น “ช้างนักแสดง” หมอช้างชาวกูยที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านช้างเปลี่ยนบทบาทใหม่เป็น “ผู้กำกับการแสดงของช้าง” ดังนั้นการสื่อสารจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างอัตลักษณ์ของหมอช้างชาวกูยจังหวัดสุรินทร์ให้คงอยู่ต่อไปในยุคนี้

ย้อนอดีตกลับไปเมื่อ ๒๐๐ กว่าปี ในสมัยสมเด็จพระที่นั่งสุริยาศมรินทร์ กษัตริย์องค์สุดท้ายแห่งกรุงศรีอยุธยาช้างเผือกสำคัญแด่โรงหนีเข้าป่ามาทางเมืองพิมาย พระองค์จึงโปรดฯให้ทหารออกติดตาม จนกระทั่งถึงเขตที่ชุมชนชาวกูยอาศัยอยู่ชาวกูยกลุ่มนี้เป็นพวกที่มีความชำนาญในการคล้องช้างและจับช้าง ในที่สุดก็สามารถติดตามช้างเผือกจนพบและนำกลับสู่กรุงศรีอยุธยา ด้วยความดีความชอบในครั้งนั้น ส่งผลให้หัวหน้าชาวกูยที่เป็นคณะติดตามช้างได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์พร้อมกับโปรดฯ ยกบ้านให้เป็นเมืองและหนึ่งในบรรดาหัวหน้าชาวกูยคือ “เชียงปุม” ซึ่งได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น “หลวงสุรินทร์ภักดี” และต่อมาได้เลื่อนบรรดาศักดิ์เป็น “พระยาสุรินทร์ภักดีศรีณรงค์ จางวาง” ผู้เป็นเจ้าเมืองคนแรกของจังหวัดสุรินทร์

กลุ่มชาวล่วยในจังหวัดสุรินทร์ได้อพยพจากเมืองอัตปือแสนแป (แสนปาง) ในแคว้นจำปาศักดิ์ ข้ามลำน้ำโขงเข้ามาทางอำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อราว พ.ศ.2260 เข้าสู่อาณาเขตประเทศไทยที่อำเภวารินชำราบ ชาวล่วยที่อพยพเข้ามาใช้ช้างเป็นพาหนะมีความรู้ ความชำนาญในการจับช้างป่ามาใช้งาน เมื่อมาตั้งถิ่นฐานในบริเวณป่าดง ต่างยึดอาชีพการจับช้างป่ามาใช้งานและฝึกจนเชื่องเอาไว้ขายเป็นรายได้ในครอบครัว บางครั้งก็จับช้างส่งให้ทางราชการเพื่อใช้ในการศึกสงครามด้วยการจับช้างและเลี้ยงช้าง ดังนั้นการฝึกช้างจึงเป็นวิชาชีพที่มีการถ่ายทอดและสืบทอดประจำตระกูลมาจนถึงในปัจจุบัน (อารีย์ ทองแก้ว, 2535: 102-104)

บ้านตากกลาง ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ เป็นหมู่บ้านที่ชาวบ้านมีอาชีพคล้องช้างป่ามาฝึกเป็นช้างงาน โดยเฉพาะช้างลากซุงในสมัยอดีตชาวบ้านตากกลางประกอบอาชีพคล้องช้างป่านามาฝึกหัดจนเชี่ยวชาญได้และขายให้พ่อค้าที่ท่าไม้ซุงในภาคเหนือ ช้างงานเหล่านี้ส่วนใหญ่ซื้อไปจากบ้านตากกลาง จังหวัดสุรินทร์ เกือบทั้งสิ้น หรือนำช้างไปรับจ้างลากซุงในภาคเหนือชาวบ้านตากกลางเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กูย (ชาวไทยทั่วไปเรียกว่าชาวส่วย) ซึ่งเป็นกลุ่มในเขตจังหวัดสุรินทร์สมัยอดีต

ชาวบ้านตากกลางมีอาชีพคล้องช้างป่า และเลี้ยงช้างเป็นอาชีพมาตั้งแต่สมัยอดีต (ประกอบอาชีพกสิกรรมจำนวนน้อย) ชาวกูยที่มีอาชีพเลี้ยงช้าง คล้องช้างป่านี้นี้ เรียกว่า “กูยเปราะ” หรือ “กูยอะจิง” ภาษาเขมรเรียกว่า “กูยคำเรย” (ชาวกูยที่มีอาชีพกสิกรรม เรียกว่า “กูยมลอว์” หรือ “กูยมลาว์” ภาษาเขมรเรียกว่า “กูยแส”) หมอช้างชาวกูยมีบทบาทเป็นผู้นำในการออกคล้องช้าง และมีหน้าที่หลักคือ การเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับช้างทุกประเภท การรักษาช้างโดยใช้สมุนไพรในท้องถิ่น การฝึกช้าง เป็นต้น ในอดีตการจะออกไปคล้องช้างแต่ละครั้ง หมอช้างหรือบางที่เรียกว่า “หมอช้างใหญ่” (กำลวงพืด) จะมีหน้าที่ต่าง ๆ เช่น การทำพิธีเช่นฝังบรรพบุรุษ (การเช่นฝังปะกำ) การทำพิธีการล้างกายและจิตใจให้สะอาด การเลื่อนตำแหน่งของหมอช้างแต่ละคน หลังเสร็จสิ้นการคล้องช้างแล้วหมอช้างจะทำพิธีตั้งลา ซึ่งจะถือว่าการเดินทางเข้าไปคล้องช้างป่าเสร็จสิ้นลงแล้ว โดยการเป่าสะแนงเกล (เขาควาย) เป็นสัญญาณ (สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคอีสาน เล่ม 1, 2542: 233-234)

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและกัมพูชา พ.ศ.2500 การเมืองในประเทศกัมพูชาเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง ภายใต้การปกครองของเจ้าสีหนุการเจรจาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างไทยและกัมพูชา มีปัญหาการเจรจาเรื่องเขาพระวิหาร ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2501 ผู้นำและหนังสือพิมพ์ ตลอดจนวิทยุกระจายเสียงของกัมพูชาและไทยระดมโจมตีกันหนัก กัมพูชาประกาศตัดความสัมพันธ์ทางการทูตไทย ในปี พ.ศ.2502 กัมพูชาทำเรื่องยื่นฟ้องต่อศาลโลก กล่าวหาว่าไทยยึดครองดินแดนกัมพูชา โดยเฉพาะเขาพระวิหารที่มีกำลังไทยไปตั้งที่เขาพระวิหาร ศาลโลกตัดสินคดีเขาพระวิหารที่กัมพูชายื่นฟ้องต่อไทย คำตัดสินให้กัมพูชาได้สิทธิครอบครองเขาพระวิหาร ไทยยอมรับคำตัดสินของศาลโลกโดยยอมรับคำพิพากษา แต่ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและกัมพูชาได้ยุติลง (ชุมพล เลิศรัฐการ, 2536:118-124)

ฉะนั้นชาวกูยบ้านตากกลางจึงใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับการคล้องช้าง ฝึกช้าง เลี้ยงช้าง ในรอบปีหนึ่ง ๆ ด้วยอาชีพการเป็นหมอช้างดังกล่าวชาวกูยที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านตากกลางจึงสามารถดำรงชีพได้อย่างเป็นสุข ในพ.ศ.2504 การเดินทางไปคล้องช้างในป่ากัมพูชาจึงยุติลง เนื่องจากชายแดนประเทศเขมรเกิดสงครามภายในประเทศ และมีสาเหตุจากความสัมพันธ์ระหว่างไทยและ

กัมพูชา”คดีเขาพระวิหาร” ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การคล้องช้างต้องหยุดชะงัก ประกอบกับรัฐบาลไทยมีนโยบายปิดป่า โดยเฉพาะป่าไม้สักในภาคเหนือถูกกำหนดเป็นไม้หวงห้าม ชาวภูยกบ้านตากกลางที่มีอาชีพเลี้ยงช้างเดินทางไปรับจ้างลากซุงภาคเหนือ จึงขาดรายได้ประกอบกับป่าริมฝั่งน้ำมูล อำเภอท่าตูม ซึ่งเป็นป่าสาธารณะใช้เป็นที่พักผ่อนของชาวบ้านตากกลางถูกนายทุนบุกรุกครอบครอง ผู้เลี้ยงช้างจึงต้องพาช้างเร่ร่อนรับจ้างทั่วไปในภาคกลางและภาคอื่นๆ และให้ความใส่ใจที่จะเลี้ยงช้างน้อยลง

ถึงแม้ว่าทางราชการจังหวัดสุรินทร์และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พยายามที่จะอนุรักษ์อาชีพเลี้ยงช้างไว้ โดยการจัดงานช้างประจำปีเพื่อให้หมอช้างชาวภูยกเห็นความสำคัญของช้างและคนเลี้ยงช้าง แต่กระนั้นก็ตามหมอช้างชาวภูยกบ้านตากกลางยังต้องมีความลำบากยากแค้นในการเลี้ยงช้างอยู่มากในปัจจุบันนี้และการเลี้ยงช้างในบ้านตากกลางก็ลดจำนวนลงไปมาก

เนื่องจากหมอช้างชาวภูยกในหมู่บ้านตากกลางมีประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อที่มีอัตลักษณ์เฉพาะตัว หมอช้างได้รักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมการเลี้ยงช้างได้อย่างเหนียวแน่น ในงานประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ แม้ว่าวัฒนธรรมสมัยใหม่จะเข้ามามีบทบาทในสังคมชาวภูยกจนเกิดผลกระทบต่อคนรุ่นหลัง แต่ยังมีกลุ่มหมอช้างชาวภูยกรุ่นเก่าที่ยึดถือและปฏิบัติรักษาประเพณี วัฒนธรรมและพิธีกรรมดั้งเดิมเอาไว้ตลอดมาจนถึงปัจจุบันเช่น ประเพณีการบวชนาคช้าง การเซ่นศาลประกรรม พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับช้างและรวมถึงวัฒนธรรมการเลี้ยงช้าง

ชาวภูยกหมู่บ้านตากกลางมีการประกอบอาชีพหลากหลายเช่น ทำนา เลี้ยงช้าง ขายแรงงานทำไร่และค้าขาย แต่อาชีพที่สามารถนำรายได้กลับสู่หมู่บ้านมากที่สุดก็ยังคงมาจากช้าง ซึ่งสร้างรายได้ให้กับหมู่บ้านตากกลาง เช่น การซื้อขายช้าง การนำช้างไปลากไม้ การรับจ้างตามปางช้างหรือสวนสนุก การเดินทางท่องเที่ยว การถ่ายโฆษณาและภาพยนตร์และการเดินทางไปต่างประเทศ ปัจจุบันทางราชการอนุญาตให้นำช้างออกนอกประเทศได้ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ชื่อเสียง และการท่องเที่ยวของประเทศไทยเท่านั้น ประเทศที่ช้างเดินทางไปเผยแพร่วัฒนธรรมของไทยเช่น ประเทศจีน ญี่ปุ่น และอินโดนีเซีย (พิทยา หอมไกรลาส , 2545:126-127)

เมื่องานในหมู่บ้านมีน้อยหมอช้างชาวภูยกและช้าง จึงจำเป็นต้องออกจากหมู่บ้านเพื่อไปทำงานยังต่างท้องถิ่นและบางรายถ้ามีโอกาสได้ไปทำงานในต่างประเทศ จากการที่หมอช้างได้มีโอกาสไปมีปฏิสัมพันธ์กับคนนอก แนวคิดความเชื่อและวิถีชีวิตได้มีการถ่ายทอดและผสมกลมกลืนกันกับวัฒนธรรมภายนอก การรับเอาแนวคิดและค่านิยมสมัยใหม่เข้ามาทำให้บางกลุ่มละทิ้งความเชื่อและประเพณีดั้งเดิม บางส่วนมีการรับเอาวัฒนธรรมจากสังคมภายนอกเข้ามาโดยผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ เป็นต้น จากอิทธิพลของสื่อมีผลต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมการเลี้ยงช้างของคนรุ่นหลัง การรับวัฒนธรรมภายนอกเข้ามาทำให้วิถีชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อความ

สะดวกและง่ายต่อการดำเนินชีวิตของคนรุ่นใหม่ ในยุคที่ระบบทุนนิยมเน้นขายวัตถุมากกว่าเรื่องของจิตใจ แต่มีบางส่วนที่ยังคงยึดมั่นในประเพณีและความเชื่อเดิมอยู่

การเข้ามาของกระแสโลกาภิวัตน์มีผลต่อวิถีชีวิต และวัฒนธรรมการเลี้ยงช้างของหมอช้างชาวกูยในหมู่บ้านตากกลางจังหวัดสุรินทร์ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ผลของกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรมการเลี้ยงช้าง และความเป็นอยู่ของหมอช้างชาวกูยและช้างในหมู่บ้านช้างจังหวัดสุรินทร์ ในอดีตการใช้ประโยชน์จากช้างในฐานะที่ช้างเป็นแรงงาน และเป็นสัตว์พาหนะได้ถูกแทนที่ด้วยเครื่องจักรเครื่องยนต์ ปัจจุบันนี้ช้างในหมู่บ้านตากกลางได้เปลี่ยนบทบาทใหม่เป็น “ช้างนักแสดง” เช่น ช้างเตะฟุตบอล ช้างแสดงหนัง ช้างวาดรูปศิลปะ ช้างร่วมขบวนแห่บวชนาคและการหาเสียงของนักการเมือง ช้างนำเที่ยวตามปางช้างและสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงต่างๆ ที่เป็จุดสนใจของนักท่องเที่ยว เพื่อความอยู่รอดของครอบครัวหมอช้างจึงมีการเปลี่ยนแปลงบทบาท และปรับเปลี่ยนตัวตนเพื่อความอยู่รอดในยุคเศรษฐกิจระบบทุนนิยมนี้ หมอช้างชาวกูยที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านตากกลางได้เปลี่ยนบทบาทใหม่เป็น “ผู้กำกับการแสดงของช้าง” ดังนั้นการเข้ามาของกระแสโลกาภิวัตน์ จึงมีอิทธิพลต่อการสื่อสารในการสร้างอัตลักษณ์ของหมอช้างชาวกูยจังหวัดสุรินทร์

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาว่า การที่กระแสโลกาภิวัตน์เข้ามามีผลต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในการเลี้ยงช้างของหมอช้างชาวกูย โดยเน้นศึกษาเรื่องการสื่อสารเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของหมอช้างจังหวัดสุรินทร์ว่ามีรูปแบบการสื่อสารอย่างไร มีการให้ความหมายและคุณค่าเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของหมอช้างเป็นอย่างไรในยุคโลกาภิวัตน์ รวมถึงมีการถ่ายทอดอัตลักษณ์ของหมอช้างชาวกูยจังหวัดสุรินทร์มีวิธีการการถ่ายทอดอย่างไรในยุคโลกาภิวัตน์

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของหมอช้างชาวกูยจังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาการให้ความหมายและคุณค่าเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของหมอช้างชาวกูยจังหวัดสุรินทร์ในยุคโลกาภิวัตน์
3. เพื่อศึกษาการถ่ายทอดอัตลักษณ์ของหมอช้างชาวกูยจังหวัดสุรินทร์ในยุคโลกาภิวัตน์

1.3 ปัญหาวิจัย

1. การสื่อสารเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของหมอช้างชาวกูยจังหวัดสุรินทร์มีรูปแบบการสื่อสารอย่างไร

2. การให้ความหมายและคุณค่าเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของหมอซำขาวภูยจังหวัดสุรินทร์ในยุคโลกาภิวัตน์เป็นอย่างไร

3. การถ่ายทอดอัตลักษณ์ของหมอซำขาวภูยจังหวัดสุรินทร์มีวิธีการถ่ายทอดในยุคโลกาภิวัตน์อย่างไร

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1. การสื่อสารเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของหมอซำขาวภูยจังหวัดสุรินทร์ครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะรูปแบบการสื่อสารทางวัฒนธรรม โดยขอบเขตของเนื้อหามุ่งศึกษาด้านวัฒนธรรมการเลี้ยงช้างและวิถีชีวิตของหมอซำขาวภูยจังหวัดสุรินทร์

2. การศึกษานี้มุ่งศึกษาเฉพาะหมอซำขาวภูยซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านซำ (หมู่บ้านตากกลาง) อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ มุ่งศึกษาเฉพาะกลุ่มของผู้สนับสนุนหมอซำซึ่งมีส่วนร่วมกิจกรรมกับหมอซำในการแสดงของซำจังหวัดสุรินทร์

3. เนื่องจากชาวส่วยมีการออกเสียงเรียกชื่อแตกต่างกันออกไปหลายอย่าง เช่น กวย ภูย โภย และส่วย ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยขอใช้คำว่า “กวย” เพื่อใช้เรียกชาวส่วยที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านตากกลาง ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์เท่านั้น

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเรื่องการสื่อสารเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของหมอซำขาวภูยจังหวัดสุรินทร์แก่ผู้ที่สนใจทั่วไปสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานวิจัยต่อไปได้

2. เพื่อเป็นแนวทางและข้อเสนอแนะในการสร้างอัตลักษณ์ของชุมชนอื่นๆในสังคมไทยต่อไปได้

1.6 นิยามศัพท์

1. โลกาภิวัตน์ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาจากยุคปัจจุบันสู่อนาคต การแพร่กระจายไปทั่วโลก การที่ประชาคมโลกไม่ว่าจะอยู่ ณ จุดใด สามารถรับรู้ สัมพันธ์ หรือรับผลกระทบจากสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว กว้างขวาง ซึ่งเนื่องมาจากการพัฒนาระบบสารสนเทศเป็นต้น (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542)

โลกาภิวัตน์ หมายถึง กระบวนการที่ทำให้การผลิตแบบเดียวกันทั่วโลก กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและธุรกิจในยุคทุนนิยมข้ามชาติเสรี ที่ทำให้บริษัทขนาดใหญ่ซึ่งมีเครือข่ายอยู่ทั่วโลก ผลิตและดำเนินงานจากมุมมองของโลกทั้งโลกไม่ว่าจะในเรื่องของเทคโนโลยี

ต้นทุนแหล่งที่มาการบริการลูกค้า ยุทธศาสตร์การร่วมมือและการแข่งขัน เป็นต้น บริษัทเหล่านี้พร้อมที่จะเคลื่อนย้ายทุน โรงงาน สำนักงาน ซื่อสัตย์และดำเนินการผลิตขายหรือดำเนินการขั้นตอนต่างๆไปที่ใดก็ได้ในโลก เหมือนโลกไม่มีพรมแดนอีกต่อไป บริษัทข้ามชาติเหล่านี้จะผลิตสินค้าที่มีลักษณะมาตรฐานเดียวกันหรือใกล้เคียงออกจำหน่ายทั่วโลก และสร้างค่านิยมความต้องการแบบเดียวกันให้กับคนทั้งโลก ในด้านวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการสื่อสารที่สามารถเชื่อมโยงถึงกันได้ไม่มีพรมแดน

ในงานวิจัยนี้หมายถึง การแลกเปลี่ยนและผสมผสานผ่านวัฒนธรรมระหว่างวัฒนธรรมเขมร วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมของหมอซำชาวภูมู่บ้านตากกลางจังหวัดสุรินทร์ ในด้านภาษา วิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมการเลี้ยงช้าง

2. การสื่อสาร หมายถึง การติดต่อระหว่างกันระหว่างมนุษย์เพื่อรับรู้ร่วมกันมีปฏิสัมพันธ์ มีปฏิริยาโต้ตอบและตอบสนองซึ่งกันและกัน

3. การสื่อสารเพื่อสร้างอัตลักษณ์ หมายถึง การสื่อสารทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีถึงกันและกันด้วยการถ่ายทอด หรือเป็นการสืบทอดตั้งแต่บรรพบุรุษไปถึงอนุชนรุ่นหลัง จากรุ่นสู่รุ่น โดยประเพณีปฏิบัติต่อ ๆ กันมาอย่างเคร่งครัดและเหนียวแน่น

4. การสื่อสารผ่านวัฒนธรรม หมายถึง การสื่อสารที่มีไปถึงกันและกันด้วยการถ่ายทอดตั้งแต่บรรพบุรุษไปจนถึงอนุชนรุ่นหลัง การประเพณีปฏิบัติต่อ ๆ กันมาอย่างเคร่งครัด โดยผ่านการสื่อสารเพื่อสื่อสารวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่นไปยังชาติอื่นที่มีวัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน

5. อัตลักษณ์ หมายถึง ตัวตนซึ่งมีลักษณะเฉพาะตัว คือ ภาพลักษณ์ของแต่ละคน มุมมองที่เรามองตัวเราเองว่าเราคือใครและอยากให้คนอื่นเห็นเราแบบไหน โดยผ่านการแสดงออกต่อผู้อื่นทางด้านวิถีชีวิต ประเพณี พิธีกรรมและวัฒนธรรมการเลี้ยงช้างในหมู่บ้านช้างจังหวัดสุรินทร์ เพื่อให้คนรับรู้ความเป็นตัวตนของตนเอง ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ซึ่งแสดงออกต่อผู้อื่น และลักษณะดังกล่าวนี้ จะช่วยให้ผู้อื่นสามารถบ่งชี้บุคคลนั้นได้ว่า “ฉันคือใคร”

ในงานวิจัยนี้หมายถึง ตัวตนของหมอซำที่แสดงออกต่อผู้อื่นในการเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวกับช้างซึ่งสะท้อนให้เห็นจากวิถีชีวิต พิธีกรรม ประเพณี และวัฒนธรรมการเลี้ยงช้าง

6. รูปแบบการสื่อสาร หมายถึง วิธีการสื่อสาร รูปแบบการสื่อสาร ลักษณะการพูดคุย การมีปฏิสัมพันธ์กันและการอยู่ร่วมกันของหมอซำชาวภูมู่ รวมถึงการสื่อสารทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นการรับวัฒนธรรมอื่นๆเข้ามาผสมกับวัฒนธรรมภูมู่

7. หมอช้างชาวกูย หมายถึง คนที่มีความชำนาญในการคล้องช้างป่าหรือจับช้างป่า ฝึกสอนช้าง และประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับช้างทุกได้ประเพณีโดยใช้ความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับคาถาอาคมด้านวิชาศาสตร์

8. ชาวกูย หมายถึง ประชาชนชาวไทยเชื้อสายกูยที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านช้าง ตำบลกระโพ อำเภอนาทม จังหวัดสุรินทร์ ในที่นี้คือ กูยอะจิง (ส่วยช้าง) เรียกชื่อกลุ่มนี้ตามลักษณะสำคัญของความสามารถในความชำนาญในการคล้องช้าง การเลี้ยงช้าง การมีวิถีชีวิตที่ผูกพันอยู่กับช้าง ลักษณะสำคัญนี้ได้รับทอดมาจากบรรพบุรุษ

9. การให้ความหมาย หมายถึง การอธิบายคุณลักษณะของอัตลักษณ์ของหมอช้างชาวกูย ในงานวิจัยนี้หมายถึง กระบวนการที่หมอช้างชาวกูยและกลุ่มผู้สนับสนุนตีความหรืออธิบายอัตลักษณ์ของหมอช้างชาวกูย

10. การให้คุณค่า หมายถึง ความภาคภูมิใจ ความมีศักดิ์ศรี การมีเกียรติ ความเคารพ ความเชื่อ ฐานะทางสังคมและการมีรายได้

11. การถ่ายทอด หมายถึง การดำรง และการรักษาพิธีกรรม ประเพณี อันเดิมให้คงอยู่ ในงานวิจัยนี้หมายถึง การถ่ายทอดวิชาศาสตร์และวัฒนธรรมการเลี้ยงช้างให้คนรุ่นต่อ ๆ ไปได้

12. การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม หมายถึง การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมผู้ส่งสารอยู่ในวัฒนธรรมหนึ่ง ผู้รับสารอยู่ในอีกวัฒนธรรมหนึ่ง อาจเกิดแบบเผชิญหน้ากับคนที่อยู่ในประเทศเดียวกันเป็นคนสัญชาติเดียวกัน ต่อมาเกิดจากกลุ่มวัฒนธรรมที่ต่างกันเช่นการสื่อสารผ่านวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่นไปยังชาติอื่นที่มีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่แตกต่างกันระหว่างวัฒนธรรมเขมร วัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมกูย